

گزارش **دیوار** پاییز ۱۳۹۹

دیوار، حامی حیوانات

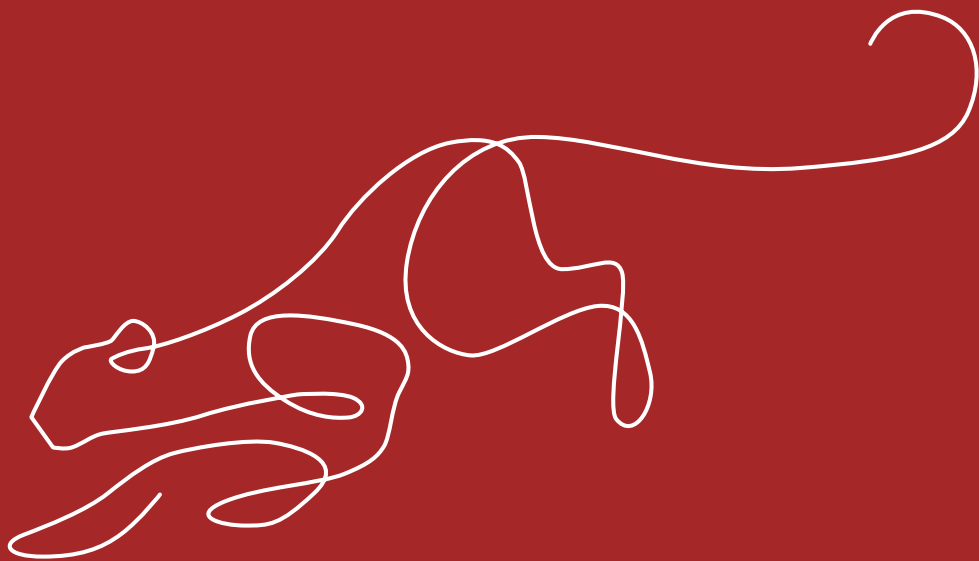
گزارش همکاری دیوار با فعالان محیط زیست در حوزه گونه‌های ممنوعه حیات وحش

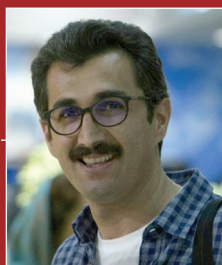
مقدمه

دیوار به عنوان پلتفرمی که امکان خرید و فروش انواع کالا را ارائه می‌دهد همیشه با چالش آگهی‌های مربوط به حیوانات و گونه‌های ممنوعه حیات وحش درگیر بوده و این موضوع یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌ها بوده است. سوداگری در حوزه حیات وحش آثار سوء جبران‌ناپذیری بر محیط زیست دارد و به همین دلیل دیوار در قبال آن احساس مسئولیت می‌کرد و به دنبال این بود که انتشار این دست آگهی‌ها را به حداقل برساند.

بسیاری از حیوانات، چارپایان و پرندگانی هستند که به صورت عمده پرورش داده می‌شوند و خرید و فروش آن‌ها مجاز است؛ برخی از گونه‌های حیات وحش نیز در زمره حیوانات خانگی هستند و هم از دیدگاه زیست‌محیطی و هم قانونی خرید و فروش آن‌ها مجاز است. این موضوع و همچنین گستردگی انواع گونه‌های حیات وحش باعث شده بود برخورد با آگهی‌های غیرمجاز به چالشی دشوار تبدیل شود که بدون راهنمایی و کمک متخصصان حوزه محیط زیست و حیات وحش امکان مقابله با آن وجود نداشت.

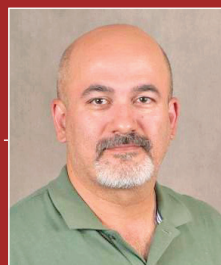
از این رو دیوار با دعوت از فعالان، خبرنگاران و حامیان حوزه حیات وحش از آن‌ها خواست با تهیه جزوات و کمک به تکمیل فهرست سیاه‌گونه‌های ممنوعه در این راه یاری‌گردیوارباشند. در تیر ۱۳۹۹ دیوار با دعوت از فعالان سرشناس حوزه محیط زیست از آن‌ها برای رفع این مشکل درخواست کمک کرد.

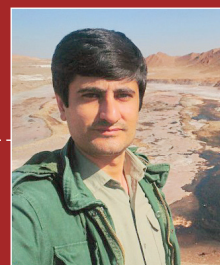
صدرا محقق
روزنامه‌نگار اجتماعی
حوزه محیط زیست

ایمان ابراهیمی
مدیرانجمن آوای بوم

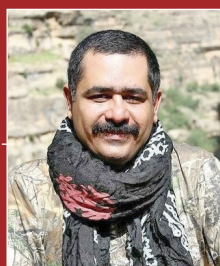
محمد درویش
فعال محیط زیست

احمد بحری
محیط‌بان و مدیرعامل
انجمن نذر طبیعت

میترا حجار
هنرمند فعال حوزه
محیط زیست

رضا ساکی
خبرنگار حوزه
محیط زیست

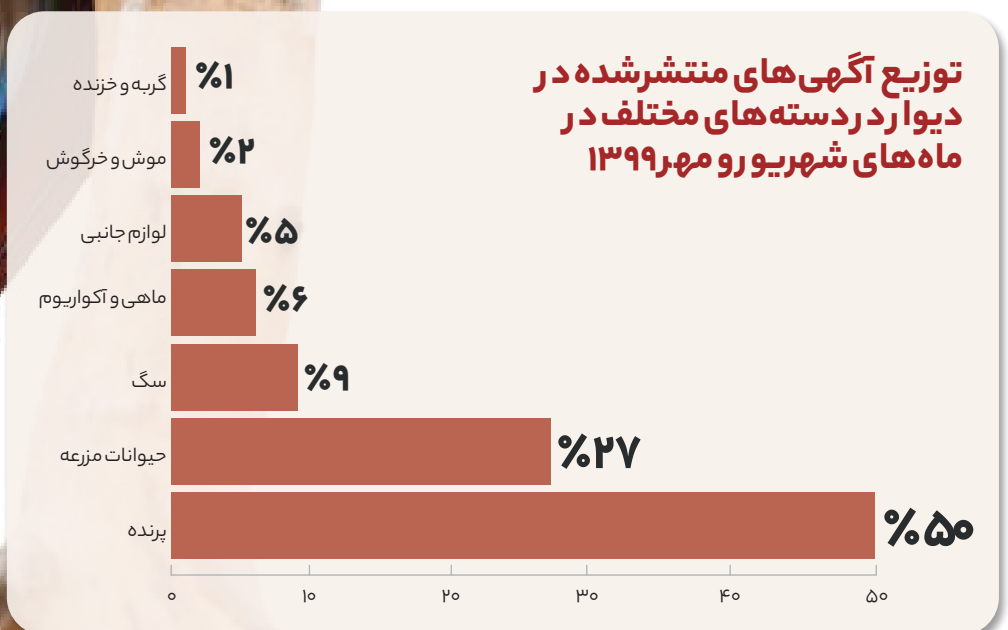
حمیدرضا میرزاده
روزنامه‌نگار اجتماعی
حوزه محیط زیست

یکی از مهم‌ترین چالش‌ها این بود که شکارچی‌ها و افرادی که به طور غیرقانونی به خرید و فروش گونه‌های حفاظت‌شده می‌پردازند، به هنگام ثبت آگهی از کلمات و اصطلاحاتی استفاده می‌کنند که خارج از محدوده ۹ هزار کلیدواژه ممنوعه دیوار است یا در تلاش برای انتشار آگهی در یکی از گونه‌های ممنوعه، در عنوان آگهی به گونه حیوان اشاره نمی‌کنند. همچنین مشکل دیگر در دانش تیم نظارت در حوزه حیات وحش بود که با همکاری این فعالان و ارائه آموزش‌های لازم به شکل قابل توجهی ارتقا پیدا کرد. در ۱۰ تیر ۱۳۹۹ دفتر یگان حفاظت محیط زیست، نشستی با حضور مدیران دیوار برگزار شد. در این نشست مدیران دیوار با تاکید بر دغدغه‌مندی این مجموعه جهت جلوگیری از انجام تخلفات خرید و فروش و سوءاستفاده در موضوعات مرتبط با محیط زیست و حیات وحش، آمادگی خود را جهت اصلاح فوری و عملیاتی ساختار آگهی‌ها و اعلان‌های این سایت تا رفع تمامی نگرانی‌ها و نواقص فعلی اعلام کردند. در این جلسه، با حضور سرهنگ محبت‌خانی (فرمانده یگان حفاظت محیط زیست)، علیرضا ساجدین (مسئول مرکز فوریت‌های سایبری یگان حفاظت محیط زیست) و مجید غضنفری (مشاور رسانه‌ای فرمانده یگان حفاظت محیط زیست)، قرار بر این شد با همکاری بین مجموعه دیوار و یگان حفاظت سازمان محیط زیست این مشکل حل شود.

در ماه‌های شهریور و مهر ۱۳۹۹، حدود نیمی از آگهی‌های دیوار در دسته پرنده‌ها و نزدیک به یک‌چهارم آن برای حیوانات مزرعه بوده است.

در این دو ماه از حدود ۱ میلیون و ۲۰۸ هزار آگهی منتشرشده در دسته حیوانات، **۶۱۰ هزار آگهی به پرندگان و ۳۲۶ هزار آگهی به حیوانات مزرعه** تعلق داشته است.

نظارت بر آگهی حیات وحش

نظارت بر آگهی‌ها در دیوار دو مرحله دارد؛ بخشی از آگهی‌ها توسط **ریات‌های هوشمند** و بخشی هم توسط **ناظران** بررسی می‌شود. اگر **ناظران عمومی** در قبول یا رد یک آگهی تردید داشته باشند، موضوع را به **ناظران متخصص** ارجاع می‌دهند. دیوار به کمک فعالان حوزه حیات وحش توانست علاوه بر آموزش تخصصی به ناظران، لیست سیاه کاملی را هم تهیه و تدوین کند که گستره جامعی از گونه‌های حیات وحش را در بر می‌گیرد.

از اردیبهشت سال ۱۳۹۹، تعداد **۲۵۰ نژاد** از حیوانات مختلف به عنوان **گونه‌های ممنوعه** به فهرست «محتوای بد» در بررسی آگهی‌های دسته حیوانات دیوار اضافه شده که به صورت خودکار توسط ربات‌های هوشمند پیش از ورود به مرحله بررسی ناظران حذف می‌شود.

به جز نژادهای ممنوع، طبق آیین‌نامه فعلی دیوار که در مرداد ۱۳۹۹ نهایی شده است، آگهی‌هایی که شامل یکی از موارد زیر باشد نیز به دلیل دغدغه‌های مرتبط با حفظ محیط زیست رد می‌شود:

- پرندگان شکاری به طور کلی
- گوشت حیوانات ممنوعه و گوشت حیواناتی که کشتار و عرضه قانونی ندارند، مانند گوشت خوک، گراز، کبک، بلبل، گنجشک، کله گنجشک، کبوتر، ملخ و جیرجیرک
- تمام حیوانات و موجودات طبیعی که برای زیبایی در الکل انداخته می‌شوند
- تمام حیوانات تاکسی‌درمی (خشک شده)
- موارد مربوط به جنگ بین حیوانات، که در آن حیوانات را برای شرط‌بندی و سرگرمی با هم به جنگ وادار می‌کنند
- سگ وحشی و خروس وحشی
- اجزای بدن حیوانات به جز پرنده‌هایی که برای مصارف خوراکی ذبح می‌شوند و همچنین حیوانات گاو (گاو میش و بوفالو)، گوسفند (میش و قوچ)، بز (بزسانان) و شتر
- برخی لوازم مربوط به حیوانات که باعث ترویج خشونت علیه آنان می‌شود، مانند خارخروس، تله حیوانات (به جز تله برای حیوانات موزی مانند تله موش)، اسلحه‌های بیهوشی و داروهای بیهوشی حیوانات (با نشانه‌های خشونت علیه حیوانات)

تحولات ایجادشده در آگهی گونه‌های حیات وحش دریک نگاه

آثار مثبت ارتقای عملکرد ربات‌های نظارت برای رد آگهی گونه‌های ممنوعه

۸۰٪

کاهش انتشار آگهی
گونه‌های ممنوعه به کمک
ربات‌های نظارت

۱۶٪

کاهش درخواست
ثبت آگهی گونه‌های
ممنوعه

۵۶۴۰

تعداد آگهی‌های ردشده در هر
هفته به دلیل درخواست ثبت
گونه‌های ممنوعه

۴۳۰٪

افزایش سهم آگهی‌هایی که
توسط ربات‌های نظارت پیش از
بررسی ناظران حذف می‌شود از کل
آگهی‌های ردشده

شهرهای زابل، زاهدان،
تبریز، شهرکرد، ایرانشهر،
تربت جام، بندرعباس،
اراک و مرند بیشترین سهم
آگهی گونه‌های ممنوعه از
کل آگهی‌های ارسال شده
حیوانات را داشته‌اند.

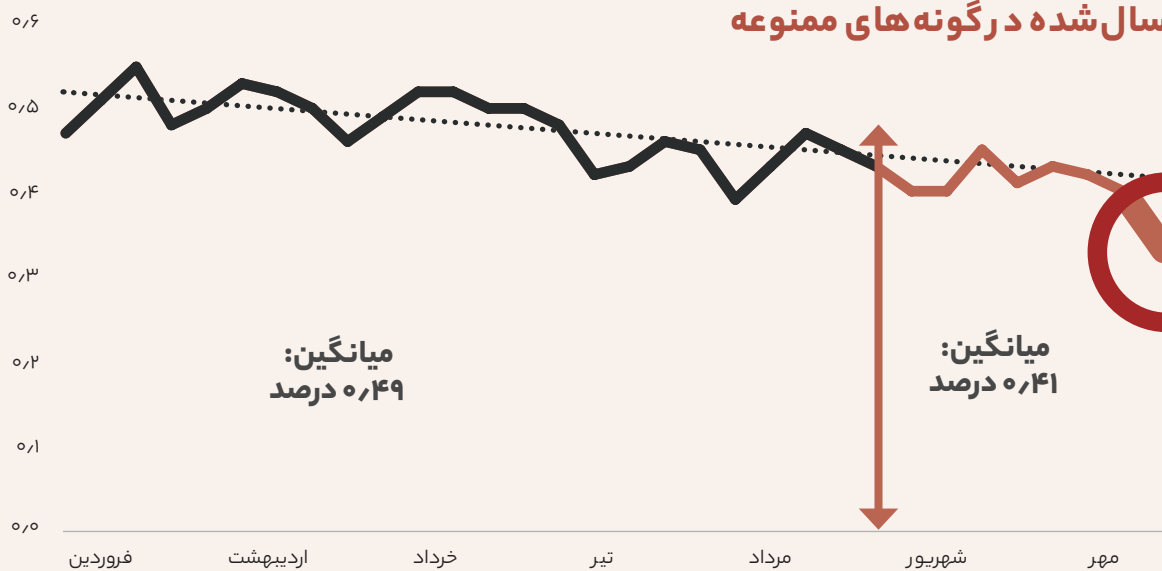

تغییرات آگهی‌ها پس از اعمال فیلتر «محتوای بد»

ناامیدی متخلفین از دیوار

پس از اعمال فیلتر محتوای بد برای تعدادی از گونه‌های ممنوعه در دو مرحله، سهم آگهی‌های ارسال شده برای خرید و فروش گونه‌های ممنوعه از کل آگهی‌های حیوانات ابتدا ۱۲ درصد و در نهایت **۱۶ درصد کاهش** یافت و از حدود ۹۵۰ آگهی در هفته به **۷۵۰ آگهی در هفته** رسید.

تغییرات درصد آگهی‌های ارسال شده در گونه‌های ممنوعه

میانگین:
درصد ۰,۴۹

میانگین:
درصد ۰,۴۱

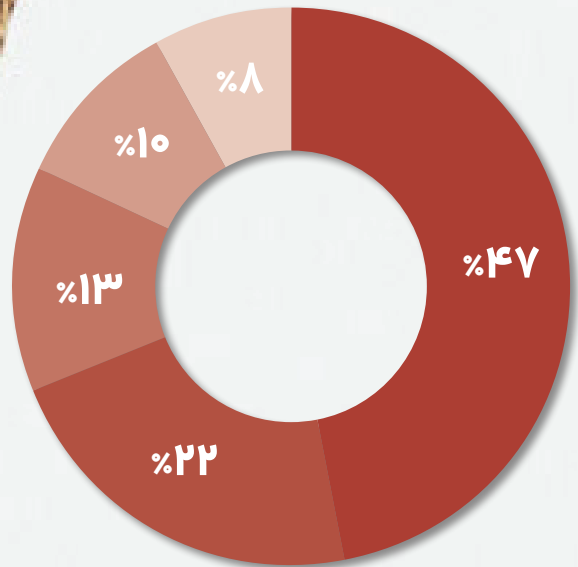
پیش از اعمال فیلتر «محتوای بد»

پس از اعمال فیلتر «محتوای بد»

طی دو ماه پس از اعمال شدن فیلتر محتوای بد (شهریورو مهر ۱۳۹۹)، از بین ۶۷۵۰ آگهی ممنوع ارسال شده در کل کشور، حدود ۳۱۵۰ مورد مربوط به **حیوانات وحشی** و موارد مرتبط به نزاع حیوانات، حدود ۱۵۰۰ مورد مربوط به یا کریم، ۶۵۰ مورد مربوط به خسک، حدود ۹۵۰ مورد مربوط به قمری و مابقی مربوط به بقیه گونه‌های ممنوعه بوده است.

سهم از آگهی‌های ممنوعه

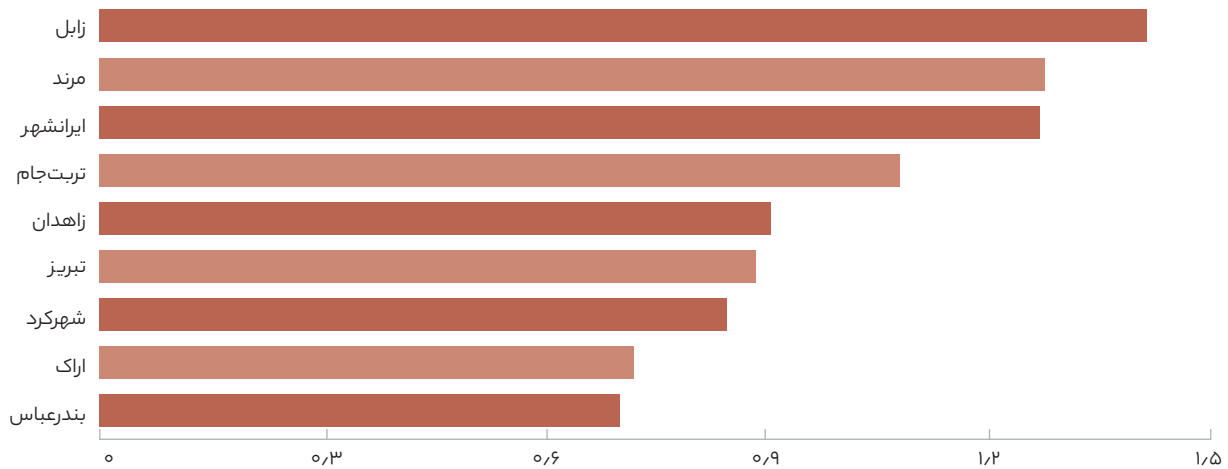

- حیوانات وحشی و نزاع حیوانات
- یا کریم
- خسک
- قمری
- سایر موارد

اطلاعات جغرافیایی

آگهی‌های مربوط به گونه‌های ممنوعه حیات وحش در برخی شهرها به شکل معناداری بیشتر از سایر نقاط کشور بوده است. در هفت ماه ابتدای سال ۱۳۹۹، سهم آگهی‌های ارسال شده در گونه‌های ممنوعه از کل آگهی‌ها در ۹ شهر زابل، زاهدان، تبریز، شهرکرد، ایرانشهر، تربت جام، بندرعباس، اراک و مرند **دو برابر** این سهم در سایر شهرها بوده است.

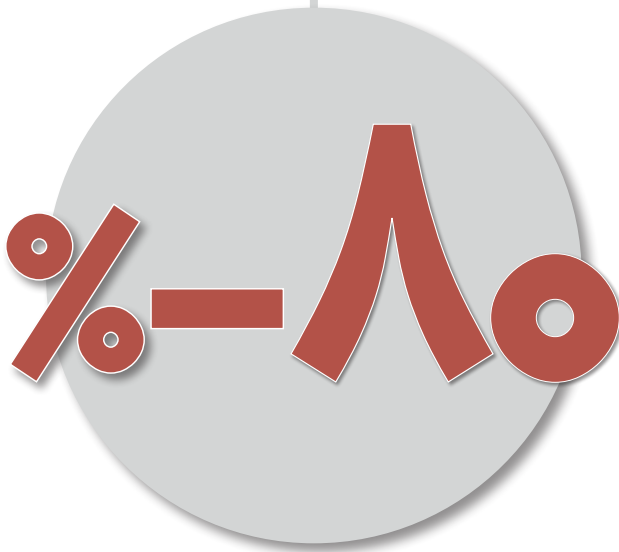
متوسط سهم آگهی‌های ارسال شده حاوی گونه‌های ممنوعه از کل آگهی‌ها در هفت ماه ابتدای سال ۱۳۹۹ (درصد)

از پنج شهر اول، سه شهر (زابل، زاهدان و ایرانشهر) در استان سیستان و بلوچستان واقع شده‌اند. **در دو ماه پس از اعمال شدن فیلتر محتوای بد (شهریور و مهر)، ۸۷ درصد از کل آگهی‌های گونه‌های ممنوعه ارسال شده در این سه شهر مربوط به «یا کریم» بوده است.** این در حالی است که در کل کشور در این بازه زمانی، فقط ۲۲ درصد آگهی‌های ممنوعه برای این پرنده بوده است.

۸۷%

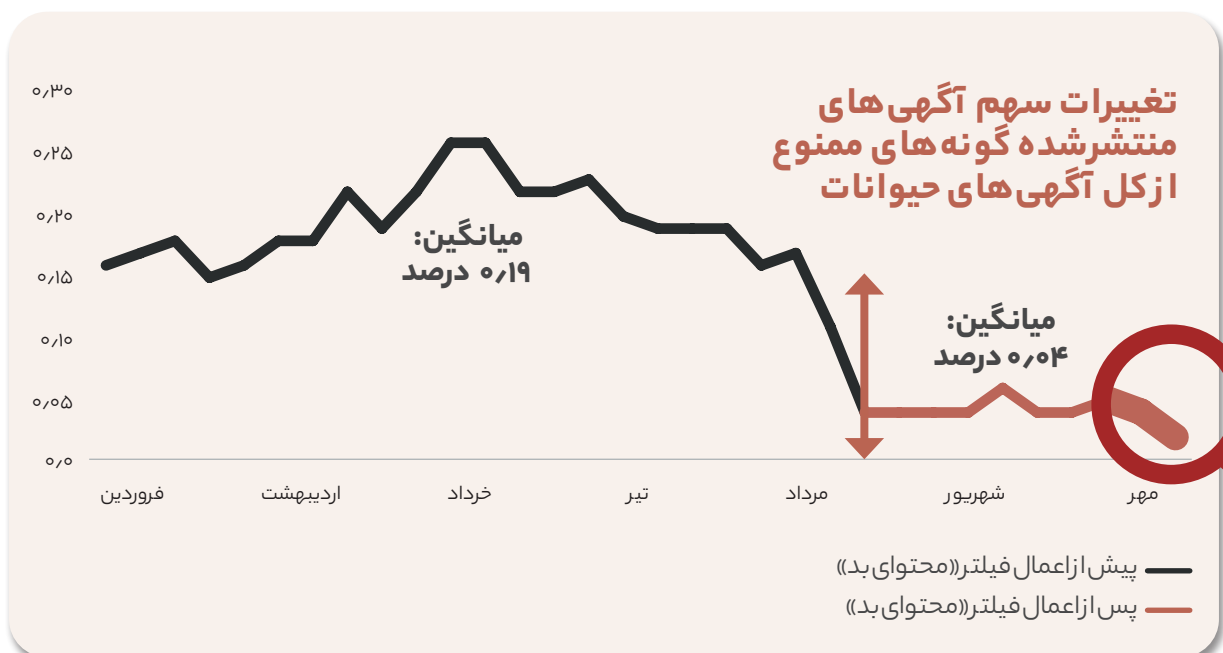
طی دو ماه پس از اعمال فیلتر محتوای بد، از کل ۹۸۶ آگهی ممنوعه ارسال شده در این سه شهر، ۸۶۰ آگهی دارای واژه «یا کریم» بوده است. این در حالی است که تعداد آگهی‌های ارسال شده دارای این واژه در کل کشور در این بازه زمانی برابر با ۱۵۱ بوده است.

کاهش شدید انتشار آگهی گونه‌های ممنوعه

موارد ممنوع منتشرشده مربوط به حالات خاصی بوده که صرف وجود کلیدواژه ممنوع در عنوان یا توضیحات آگهی به رد شدن آن منجر نمی‌شده است. تقریباً همه این آگهی‌ها با نظارت انسانی حذف می‌شوند و موارد نادری که منتشر می‌شوند نیز پس از گزارش کاربران بلافاصله از انتشار خارج می‌شوند.

همان‌طور که گفته شد دیوار در همکاری با فعالان محیط زیست و یگان حفاظت سازمان محیط زیست توانست فهرست محتوای بد در حوزه حیات وحش را با دقت زیاد تدوین کند و از مرداد ۱۳۹۹ این فیلتر جدید در دو مرحله روی ربات‌های نظارت دیوار اعمال شد. پس از اعمال این فیلتر برای تعدادی از گونه‌های ممنوعه در دو مرحله، سهم آگهی‌های منتشرشده ممنوع برای خرید و فروش این گونه‌ها از کل آگهی‌های منتشرشده ابتدا ۲۵ درصد و در نهایت ۸۰ درصد کاهش یافت. این فیلتر به طور مستمر بروزرسانی می‌شود تا به طور مستمر خطاهای آن کاهش یابد.

۵۶۴۰

تعداد آگهی‌های رد شده به دلایل زیست محیطی از حدود ۴,۷۴۰ آگهی در هفته به حدود ۵,۶۴۰ آگهی در هفته افزایش یافت.

کاهش انتشار آگهی گونه‌های ممنوعه در نتیجه اعمال فیلتر جدید و ارائه آموزش‌های تخصصی به تیم نظارت بود. پس از اعمال فیلتر محتوای بد برای تعدادی از گونه‌های ممنوعه در دو مرحله، نرخ رد آگهی خرید و فروش حیوانات به دلایل زیست محیطی ۵۵ درصد زیاد شد.

تغییرات نرخ رد آگهی به دلیل وجود گونه‌های ممنوعه

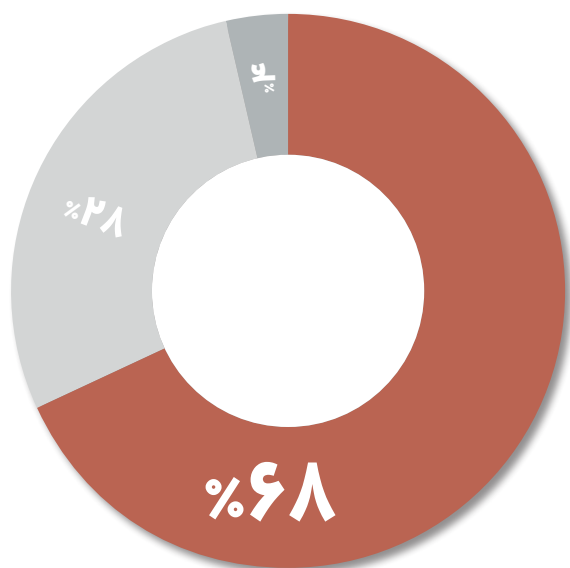
- پیش از اعمال فیلتر «محتوای بد»
- پس از اعمال اولین فیلتر «محتوای بد»
- پس از اعمال دومین فیلتر «محتوای بد»

دیوار چگونه توانست انتشار آگهی گونه‌های ممنوعه را کاهش دهد؟

یکی از چالش‌های تیم نظارت دیوار در برخورد با آگهی‌های گونه‌های وحش ناآشنایی با بسیاری از عناوین و گونه‌ها بود که فقط متخصصین این حوزه با آن‌ها آشنایی دارند و تشخیص آن‌ها چه از طریق ربات و چه توسط کارشناسان بسیار دشوار بود. پس از همکاری با فعالان محیط زیست در همه این حوزه‌ها بهبودهای چشمگیری صورت گرفت که مهم‌ترین آن‌ها درگیر کردن گشت سایت برای یافتن محتوای ممنوعه و البته بهینه‌سازی فهرست محتوای بد بود که در بات‌های نظارت مورد استفاده قرار می‌گیرد. در دو نمودار زیر مشاهده می‌شود که پس از اعمال این فیلتر، چه تغییری در روند نظارت بر این آگهی‌ها به وجود آمده است.

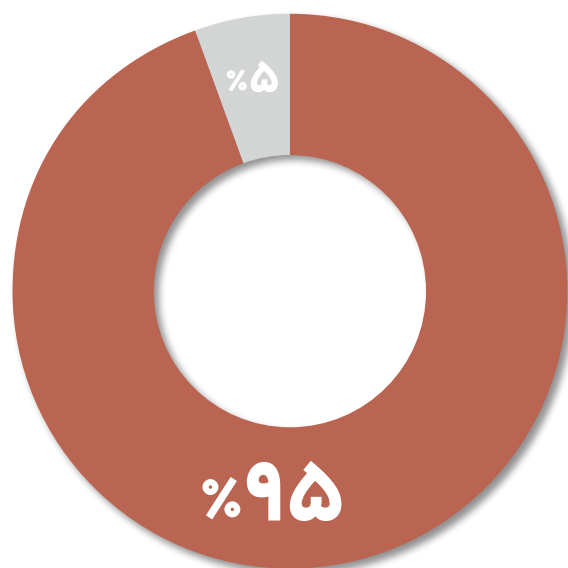
توزیع شیوه‌های رد آگهی‌های حیوانات به دلیل وجود گونه‌های ممنوعه

پس از اعمال فیلتر زیست محیطی

● ناظر
● محتوای بد
● گشت سایت

پیش از اعمال فیلتر زیست محیطی

● ناظر
● محتوای بد

۵/۳

پس از اعمال فیلتر زیست محیطی، تعداد آگهی‌های رد شده حاوی گونه‌های ممنوعه به وسیله ربات‌های هوشمند از حدود ۳۱۰ آگهی در هفته به حدود ۱۶۰۰ آگهی در هفته افزایش یافته است و سهم آگهی‌هایی که به طور خودکار پیش از بررسی ناظران حذف می‌شود از کل آگهی‌های رد شده ۵/۳ برابر شده است.

جهت بالا بردن دقت بررسی آگهی‌های دسته حیوانات، تمام مراحل بررسی در این دسته (پس از عبور آگهی‌ها از فیلتر محتوای بد و ربات‌های تشخیص آگهی تکراری) توسط ناظران انجام می‌شود. برای این کار، روزانه **۱۲ ناظر آموزش دیده** به طور اختصاصی مطابقت آگهی‌های ارسال شده را با قوانین حفاظت محیط زیست بررسی می‌کنند.

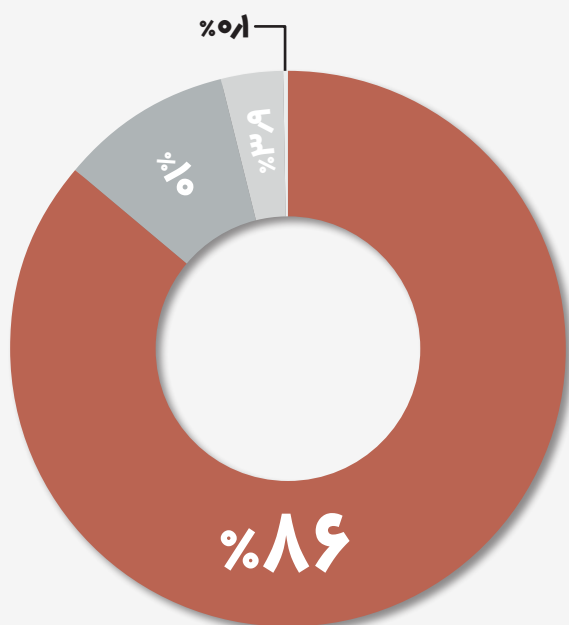
۲۴-۲۵%

در دسته خرید و فروش حیوانات، گزارش آگهی به یکی از دو دلیل «محتوای خلاف قانون» یا «محتوای نامناسب» در شهریور ۹۹ پس از اعمال فیلترها در مقایسه با ماه پیش از اعمال فیلترها ۴۰ درصد **کاهش** یافته و از حدود ۱۱۰۰ آگهی در تیر به حدود ۶۵۰ آگهی در شهریور رسیده است.

۲۸% سهم ۲۸.۴ درصدی ربات‌ها در رد آگهی‌های ممنوع حیوانات در مقایسه با سایر دسته‌ها در دیوارنشان می‌دهد که فهرست سیاه گونه‌های ممنوعه با دقت و جامعیت بسیار زیاد تدوین شده است.

۳ سهم آگهی‌های رد شده به وسیله ربات‌های هوشمند از کل آگهی‌های رد شده در دسته حیوانات نزدیک به سه برابر این سهم در سایر دسته‌هاست.

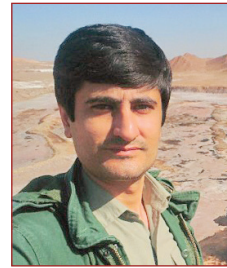
توزیع شیوه‌های رد آگهی‌های سایر دسته‌ها (پس از حذف آگهی‌های تکراری)

- ناظر
- ربات‌ها
- محتوای بد
- گشت سایت

بازار خرید و فروش حیوان وحشی چطور از دیوار جمع شد؟

احمد بحری، محیط بان و فعال محیط زیست

حیات وحش متعلق به حیوانات است. این گروه از حیواناتی که حیات وحش به آنها تعلق دارد، حیوان خانگی یا پت نیستند که بشود از آنها در خانه نگهداری کرد. اگر این حیوانات وحشی، رام و دستی شوند، خرید و فروش شان بازاری را درست می کند که یک سوی آن خریداران قرار دارند و سوی دیگر شکارچی هایی که آنها را از طبیعت می گیرند و حبس می کنند. چرا ما معتقدیم که حیوانات وحشی بازار، همه از طبیعت به اسارت گرفته می شوند؟ چون خیلی کم پیش می آید که حیوانات وحشی در اسارت زاد و ولد کنند. مثلاً کسی نمی تواند یک پلنگ را اسیر کرده و در اسارت او را مجبور به زاد و ولد کند. این حجم بالای خرید و فروش حیوانات حیات وحش نشان می دهد که آنها را از طبیعت گرفته و برای فروش آماده کرده اند. همچنین برخی پرنده ها و خزنده ها را از طبیعت می گیرند، چراکه زاد و ولدشان در اسارت ناموفق است و آن وقت آنها را چندین میلیون تومان آگهی می کنند. این اتفاق تبعات جبران ناپذیری، برای خود حیوان، طبیعت و سپس انسان دارد. علاوه بر آن تبعات جبران ناپذیری هم برای آن منطقه به دنبال خواهد داشت. چراکه اجزای حیات وحش مثل زنجیره به هم وصل است و ممکن است با شکار برخی از اجزا، تغذیه گروهی دیگر دچار مشکل شود. صید حیوان وحشی باعث می شود که تعداد آنها کاهش یابد و چرخه طبیعی اش به هم بخورد. حتی با حذف یک گونه ممکن است گیاهان آن منطقه آسیب ببینند. برای مثال ممکن است کم شدن گرگ در یک منطقه، منجر به حذف یک نمونه گیاهی از آن منطقه شود. چراکه گرگ ها، آهوها را شکار می کنند و اگر گرگ وجود نداشته باشد، تعداد آهوها بیشتر می شود. در نتیجه آهوها بیشتر از قبل در منطقه چرا خواهند کرد. این موضوع روی آلودگی هوا، پوشش گیاهی و حتی سیلاب های منطقه تاثیر گذار خواهد بود. در پژوهشی در آمریکا وقتی یک گله گرگ را وارد منطقه ای کردند، شاهد تحول عظیمی در اکوسیستم آنجا شدند. اضافه شدن این گله گرگ باعث شد که شکار حیوانات آن منطقه بیشتر و در نتیجه پوشش گیاهی آنجا احیا شود. همچنین بارندگی ها دیگر کمتر تبدیل به سیلاب می شدند، چراکه وقتی پوشش گیاهی در یک منطقه خوب باشد، زمین بارندگی آن را جذب می کند.

به صورت موردی در کشور خودمان می توانیم به مورد یوزپلنگ اشاره کنیم که در معرض انقراض قرار دارد. امروز فقط ۵۰ یوزپلنگ در طبیعت ایران باقی مانده و از نظر دانشمندان این گونه، منقرض شده به حساب می آید. از یک طرف جمعیت شان خیلی پایین است و زاد و ولدهای درون گروهی یا فامیلی باعث می شود که ژن نسلی بعدی آن ها هم ضعیف تر شود. اما اگر یوزپلنگ نداشته باشیم چه اتفاقی می افتد؟ مثلاً اگر در منطقه محافظت شده توران

این بازار به دلایل مختلفی در کشور پیا گرفت. برای مثال برخی برای نمایش زندگی لاکچری خود، این حیوانات را می خریدند و به این بازار کثیف دامن می زدند.

دیگر یوزپلنگی نباشد، دو پاسگاه محیطبانی تعطیل خواهد شد. در منطقه توران به خاطر محافظت از یوزپلنگ ها فعلا دام اجازه چران دارد، اما وقتی یوزپلنگی نباشد دیگر حیوانات برای چرا وارد منطقه می شوند و پوشش های گیاهی را از بین می برند. از طرف دیگر هم کم کم مجوزهای بهره برداری معادن، جاده ها و کارخانجات صادر می شود. سپس برای اضافه کردن امکانات، چاه های آب عمیقی برای آن حفر خواهند کرد. این زنجیره باعث می شود که باغ های اطراف توران کم کم خشک شوند و این منطقه پوشش گیاهی خود را از دست بدهد. حالا این را در نظر بگیرید که همین موضوع زمینه ساز شکل گیری سیلاب ها و افزایش آلودگی هوا خواهد شد. به خاطر همین است که خرید و فروش هر حیوانی که از طبیعت صید شده باشد، ممنوع است. تنها حیوانات اهلی مثل کبوتر، الاغ، اسب، گاو، سگ، گربه و گوسفند اجازه خرید و فروش دارند. غیر از این، حیوانات دیگر متعلق به حیات وحش هستند که وقتی به بازار می رسند یعنی یا دزدیده شده اند و یا به صورت جوجه، بره یا بچه آن حیوان به اسارت گرفته و تکثیر شده اند.

از وقتی شبکه های اجتماعی قدرتمند و فراگیرتر شد، به مرور شاهد خرید و فروش این حیوان ها بوده ایم اما در یکی دو سال اخیر تعداد این آگهی ها مدام بیشتر و بیشتر شده است. گاهی در بین آگهی های حیوانات حیات وحش هم گونه های بومی و هم وارداتی مشاهده می شد. این بازار به دلایل مختلفی در کشور پیا گرفت. برای مثال برخی برای نمایش زندگی لاکچری خود، این حیوانات را می خریدند و به این بازار کثیف دامن می زدند. از طرف دیگر افزایش فشارهای اقتصادی هم بیشتر از قبل باعث شد که عده ای رو به قاچاق حیوان ها بیاورند. این بازار کم کم به پلتفرم های خرید و فروش آنلاین هم سرایت کرد. تعداد این آگهی ها در سایت دیوار به دلیل جامعه بزرگ مخاطبانش، افزایش یافت و خرید و فروش این حیوانات مدام در پلتفرم های دیگر هم دست به دست می شد. به همین خاطر این اتفاق دیگر زنگ خطری را برای ما به صدا درآورد. در این مدت با همکاری دیوار تصمیم های جدیدی گرفته شد تا تعداد این خرید و فروش ها را از مسیرهای مختلف کاهش دهیم. پیش از این افراد مختلف روزانه ده ها آگهی خرید و فروش حیوان وحشی در پلتفرم های مختلف

دیوار با
روش‌های
هوشمندانه
توانست کاری
کند تا هر
زمان تصاویر
حیات وحش
در آگهی
ضمیمه شده
باشد، هوش
مصنوعی
بتواند با
تشخیص
عکس آن را
مسدود کند.

برای من می‌فرستادند. گاهی همکاران مان با فروشنده‌ها درگیری می‌شدند که تخلف‌های آنها را افشا کنند. گاه هزینه زیادی می‌کردند که به عنوان خریدار وارد معامله شوند و با گرفتن حکم قضایی، متخلف را بازداشت کنند. در این مسیر گاهی بین آن‌ها و فروشنده‌ها درگیری، برخورد و ضرب و شتم هم در می‌گرفت. اما در نهایت این روش‌ها هیچ فایده‌ای نداشت چرا که فروشنده بعد از مدتی بازداشت، دوباره خط موبایلش را تغییر می‌داد و همین مسیر را تکرار می‌کرد. بعد از جلسات مختلف با تیم دیوار پیشنهادهای مختلفی برای از بین بردن این بازار ارائه و عملیاتی شد. برای مثال من و دیگر کارشناسان اعتقاد داشتیم که دیوار باید لیست سیاهی از گونه‌های در خطر انقراض داشته باشد. برای این کار تیم دیوار با سازمان محیط زیست ارتباط گرفت که این لیست را به روز کند. از طرف دیگر اسامی محلی حیوانات وحش جمع‌آوری و منتشر شد. چرا که گاهی فروشنده‌ها روی حیوانات ممنوع، اسامی محلی می‌گذاشتند که در جستجوی دیوار نمی‌شد ردشان را گرفت. برای مثال اگرچه حیوانی به اسم سارمینا نداریم ولی این یک اصطلاح عامیانه برای سارهایی بود که مثل مینامی توانستند صحبت کنند. لیست اصطلاح‌ها و اسامی محلی هم به مرور با همکاری تیمی تکمیل شد.

همچنین دیوار با روش‌های هوشمندانه توانست کاری کند تا هر زمان تصاویر حیات وحش در آگهی ضمیمه شده باشد، هوش مصنوعی بتواند با تشخیص عکس آن را مسدود کند. یکی دیگر از قدم‌های برداشته شده در این پلتفرم مبارزه با حیوان‌آزاری بود. برای مثال آگهی‌های جنگ سگ‌ها و دیگر حیوانات ممنوع شد و انتشار انگشترهای سنگی عقرب یا مورچه، به صورت تزئینی در این پلتفرم به ممنوعیت درآمد. علاوه بر این قرار شد که قبل از گذاشتن آگهی حیوان‌ها، پیام‌های آموزشی برای فرد نمایش داده شود که به جای خرید و فروش سگ، آن را به سرپرستی بگیرند. اقدام دیگر این بود که دسته‌بندی حیوانات خانگی که قبلاً در بخش سرگرمی قرار داشت وارد قسمت مربوط به خانه شود؛ چرا که به اعتقاد ما حیوانات ابزار سرگرمی انسان نیستند. یکی دیگر از پیشنهاد‌های من هم این بود که ناظران بخش حیوانات به صورت تخصصی آموزش ببینند تا بتوانند درباره انتشار آگهی تصمیم بگیرند. این پیگیری هوشمندانه دیوار تخلف‌ها را کاهش داد و کاری کرد که انرژی محیط‌بانان امروز به جای درگیری با متخلفان، معطوف به حفاظت از منطقه خود شود. امیدواریم این روش در آینده به الگوی خوبی برای پلتفرم‌های دیگر هم تبدیل شود.

رفتار کاربران

رفتار کاربرانی که آگهی گونه‌های ممنوعه را ثبت می‌کنند جالب است. براساس تحقیقی که روی رفتار این کاربران در سایت دیوار انجام شده، بالاترین سهم یعنی ۵۰ درصد آن‌ها صرفاً در دسته حیوانات فعالیت می‌کنند.

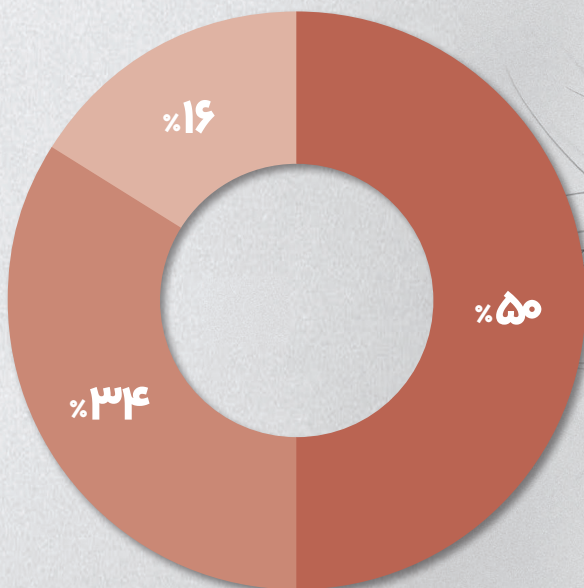
در بین کاربرانی که در دسته حیوانات آگهی ممنوع ارسال کرده‌اند، پس از اعمال فیلتر زیست محیطی سهم آنهایی که هیچ فعالیت دیگری در دیوار نداشته‌اند ۱۴ درصد کاهش یافته است.

۱۴-%

۳۵۷۰

تعداد کاربرانی که تنها فعالیت آن‌ها در دیوار ارسال آگهی گونه‌های ممنوعه در دسته حیوانات بوده، از ۴,۲۲۰ نفر در ماه پیش از اعمال فیلترها (تیر) به ۳,۵۷۰ نفر در ماه پس از اعمال فیلترها (شهریور) رسیده است.

توزیع آگهی کاربرانی که در شهریور ۱۳۹۹ در دسته حیوانات آگهی حاوی گونه‌های ممنوعه ارسال کرده‌اند

- فقط دسته حیوانات
- هم دسته حیوانات و هم سایر دسته‌ها
- فقط سایر دسته‌ها

آیا مشکل خرید و فروش گونه های ممنوعه حیوانات در فضای مجازی رفع شده است؟

دیوار با استفاده از تمام ابزارها و در همکاری با فعالان محیط زیست و یگان حفاظت سازمان محیط زیست و طی یک برنامه ریزی توانسته با آموزش و تدوین فهرست سیاه، امکان ثبت آگهی های ممنوعه حیوانات را کاهش دهد و به طور مداوم روی بروزرسانی شیوه های خود کار می کند. اما داستان خرید و فروش گونه های ممنوعه حیات وحش به همین جا ختم نمی شود! متأسفانه بسیاری از این متخلفین در شبکه های اجتماعی و دیگر پلتفرم های مشابه دیوار به فعالیت خود ادامه می دهند. در نتیجه، با وجود اینکه دیوار در این حوزه به دغدغه های فعالان محیط زیست پاسخ داده و سعی کرده در راستای مسئولیتی که در قبال محیط زیست برای خود قائل است بهترین راهکارها را به کار گیرد، همچنان بستری وجود دارد که خرید و فروش این گونه ها را برای کاربران تسهیل می کند.

وقتی یک همکاری تخصصی به بار می‌نشیند

حمیدرضا میرزاده، روزنامه‌نگار و فعال محیط زیست

◀ ماجرای انتشار اسکرین‌شات‌های فعالان محیط زیست و دوست‌داران حیوانات از صفحات خرید و فروش حیوانات اهلی و وحشی قدمت زیادی ندارد اما از نظر تعداد، کم نیست. اگر به این حوزه‌ها علاقه‌مند باشید یا برای حفاظت محیط زیست یا حفاظت حیات وحش فعالیت کنید، معمولاً در گروه‌های مجازی یا صفحات اینترنتی پیام‌های اعتراض آمیزی درباره خرید و فروش جانورانی مانند انواع سهره و بلبل و لاکپشت و حتی گونه‌های گوشت خوار مثل عقاب‌ها و شاهین‌ها و توله گرگ و... دریافت می‌کنید.

واقعیت این است که با گسترش خدمات اینترنتی، همانند بسیاری از کالاها و خدمات که راه به فضای مجازی یافتند، بازار زیرزمینی خرید و فروش حیوانات نیز راه خود را در فضای مجازی باز کرد. از فروش حیوانات وحشی زنده به عنوان حیوان خانگی خاص یا همان «اگزوتیک پت» گرفته تا فروش اعضای بدن حیوانات مانند پوست جانوران، دندان مار و... هم در شبکه‌های اجتماعی و هم در وبسایت‌های خرید و فروش کالا، ردی از این بازار زیرزمینی قابل مشاهده است. بازاری که اگرچه فروشندگانش عمدتاً می‌دانند که کاری غیرقانونی انجام می‌دهند، اما در ذهن بخش مهمی از جامعه ممنوعیت این معاملات چندان توجیه شده نیست. هنوز هم در جامعه کم نیستند افرادی که ننگه‌داری از حیواناتی نظیر شیر و عقاب را نوعی فضیلت می‌دانند یا استفاده از دندان گرگ و مهره مار را چاره‌ساز مشکل‌شان تصور می‌کنند. از طرفی، بسیاری هنوز دلیل ممنوعیت‌های قانونی برای خرید و فروش‌های این چنینی را نمی‌دانند. مشکل آن‌جا دو چندان می‌شود که برای کنترل چنین مواردی در فضای مجازی، راهکارهایی بومی اندیشیده نشده و این فضای باز مجازی، خود می‌تواند به تسهیل چنین معاملاتی منجر شود و این بازار زیرزمینی را داغ‌تر کند. به این سیاهه، ضعف‌های دولتی در برخورد با تخلفات و جرایم خرید و فروش حیوانات وحشی و البته فضای متزلزل اقتصادی کشور را هم باید افزود. سایت دیوار به عنوان یکی از بزرگ‌ترین و گسترده‌ترین مراکز خرید و فروش کالا در اینترنت، یکی از ابزارهای داد و ستد حیوانات در بستر اینترنت محسوب می‌شود. در این سایت، در کنار خرید و فروش قانونی حیوانات اهلی و مزرعه‌ای، بخش قابل توجهی از محتوای قرار داده شده توسط کاربران در زیرمجموعه حیوانات را حیوانات وحشی، گونه‌های وارداتی و بعضاً اعضای بدن حیوانات تشکیل می‌دادند. پیش از این، دیوار پروتکل‌هایی را برای کنترل محتوا

مسئولان
سایت دیوار
در همکاری
با فعالان و
کارشناسان
محیط زیست،
تلاش کردند
تا مکانیزمی
کارآمد برای
حذف آگهی
گونه‌های
وحشی که
خرید و فروش
آنها ممنوع
بود را طراحی
کنند.

در این زیرمجموعه تدوین کرده بود؛ پروتکل‌هایی همچون حذف آگهی‌هایی که مصداق حیوان آزاری بودند یا حذف آگهی گونه‌های کمیاب و مشهور مانند گربه سانان بزرگ جثه و... اما تعداد زیاد گونه‌های جانوری موجود در ایران به علاوه گونه‌های قاچاق شده در کشور کار را دشوار می‌کند و کنترل این بخش، نیازمند تلاشی تخصصی است.

بر اساس قوانین جاری کشور، خرید و فروش گونه‌های وحشی ممنوع است و طبق قانون «شکار و صید» (مصوب سال ۱۳۴۶) بر اساس وضعیت گونه مورد بحث، مجازات‌هایی برای متخلفان در نظر گرفته شده است. علاوه بر این، هر ساله فهرست «ارزش حیوانات وحشی از نظر مطالبه ضرر و زیان محیط زیست» توسط شورای عالی حفاظت محیط زیست منتشر می‌شود که در بیان عامیانه به آن «جریمه شکار» گفته می‌شود ولی شامل زنده‌گیری حیوانات از طبیعت، نگه‌داری غیرقانونی آنها در شرایط اسارت و برداشتن تخم پرندگان و خزندگان از لانه نیز می‌شود. همچنین کشور ما عضو «کنوانسیون تجارت گونه‌های نادر» با نام اختصاری «سایتیس» (CITES) است. این کنوانسیون مقررات بین‌المللی جابه‌جایی حیوانات با اهداف مختلف از جمله اهداف تجاری بین کشورهای را تدوین می‌کند و شامل پیوست‌هایی است که گونه‌های وحشی بر اساس وضعیت‌شان در آنها فهرست شده‌اند و ممنوعیت یا شروط جابه‌جایی برای آنها تعیین شده است.

مسئولان سایت دیوار در همکاری با فعالان و کارشناسان محیط زیست، تلاش کردند تا مکانیزمی کارآمد را برای حذف آگهی گونه‌های وحشی که خرید و فروش آنها ممنوع بود طراحی کنند. این همکاری تنها به تهیه فهرست نام گونه‌های وحشی محدود نبود، بلکه مواردی همچون اصطلاحات عامیانه در مورد حیوانات، بررسی اینکه چه حیوانی از طبیعت گرفته شده و چه حیوانی پرورشی است، مراکز مهم عرضه حیوانات وحشی و بسیاری موارد ریز و درشت دیگر نیز در این همکاری دو جانبه وجود داشت.

خوشبختانه با بهره‌گیری از هوش مصنوعی، بررسی واژه‌ها و بررسی‌های تصادفی توسط کاربران انسانی، مکانیزمی طراحی شد که تاکنون موفق شده بخش قابل قبولی از آگهی‌های منتشر شده درباره حیوانات وحشی را کنترل و حذف کند که این دستاوردی جالب است. با این حال هنوز این مکانیزم کامل و بدون اشتباه نیست و در قدم‌های بعدی نیاز است تا همکاری بخش‌های دیگر از جمله سازمان‌های دولتی را به همراه داشته باشد.

نکته مهم این اقدام آن است که چنین مکانیزمی برای اولین بار در کشور طراحی شده و تجربه این سایت می‌تواند راهگشای سایر پلتفرم‌های اینترنتی باشد؛ اتفاقی که با توجه به شرایط اقتصادی کشور و افزایش شکار غیرمجاز و خرید و فروش گونه‌های وحشی در چنین شرایطی، یک نیاز مهم در اجرای قوانین مربوط به شکار و صید محسوب می‌شود.

همکاری داوطلبانه فعالان محیط زیست و سایت دیوار نمونه کوچک و جالبی از حل یک مشکل بود که خوشبختانه به بار نشست. هنوز بسیاری از مشکلات در کشور وجود دارند که تنها با همکاری نزدیک چند بخش تخصصی قابل رفع هستند و چه بهتر که پیش از تبدیل شدن مشکلات به بحران برای رفع آنها دست به کار شویم.